AREVELK
Siyasi, İktisadi ve edebi yevmi gazete
Galata, Tunel itisalinde, Billur Sokak No. 10

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ — ՏԱՐԵԿԱՆ
ՊՈԼՍՈՅ — 700 ՂՐՇ. — 1400 ՂՐՇ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ — 110 ՖՐ. — 200 ՖՐ.
ԱՄԵՐԻԿԱ — 9 ՏՈԼԱՐ — 15 ՏՈԼԱՐ

AREVELK
ԱՐԵՒԵԼՔ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 40852 ◆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ—ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ ◆ Telefon 40852

Պիւրօ փողոց թիւ 10
Ղալաթիա Թիւնէլի կից

AREVELK
Quotidien Arménien Politique Economique et Littéraire
Galata, B. P. 1203
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԽՈՐԷՆ ՃԱՄՃԵԱՆ

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԵՐԸ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՌԵՆՈՍԻ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒՄԸ.— ԼՈՔԱՌՆՈՅԻ ՋՆՋՈՒՄԸ.— ԵՒՐՈՊԱՅ ՀՐԱԲՈՒԽԻ ՎՐԱՅ.— ԻՏԱԼԵՒՀԱՊԷՇ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ։

Ամբողջ Եւրոպա, և նոյն իսկ կրնանք ըսել ամբողջ աշխարհ, Գերմանիոյ ելոյթին հետեւանքները յուզումով և անհամբերութեամբ կը սպասէ։

Գերմանիա, Ֆրանքեւռուս ուխտին ֆրանս. Խորհրդարանին կողմէ վաւերացումը պատրուակ համարելով, ջնջեց Վերսայլի դաշնագրին Հռենոսի ապազինման տրամադրութիւնը և պատռեց Լոքառնոյի դաշնագիրը, միեւնոյն ժամանակ պատրաստակամութիւն յայտնելով բանակցելու, Եւրոպայի գործերը վերջնական կարգադրութեան մը յանգեցնելու և տեւական խաղաղութիւն հաստատելու նպատակաւ։ Այս յայտարարութենէն վերջ, գերման բանակները գացին տեղաւորուելու Հռենոսեան քաղաքներու մէջ, որոնց ժողովուրդը 17 տարիէ ի վեր կարօտը կը քաշէր գերման համազգեստին։

Ֆրանսա ընդվզեցաւ այս յանկարծակի արարքին դէմ և ժողովի հրաւիրեց թէ՛ Ազգաժողովի անդամ և թէ Լոքառնոյի դաշնագիրը ստորագրող պետութիւնները, որպէս զի հաստատեն թէ Գերմանիոյ ընթացքը դաշնագիրներու միակողմանի բռնաբարում կը նշանակէ և որոշեն թէ պատժական ի՛նչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել։

Ֆրանսա կը պահանջէ որ, պատիժներէն հրաժարելէ և Գերմանիոյ հետ բանակցութեան մտնելէ առաջ, պէտք է որ Գերմանիա նախապէս իր զօրքերը քաշէ Հռենոսի շրջանէն։ Անգլիա վախնալով որ Գերմանիա չընդունիր այս պահանջը, առաջարկեց որ գոնէ Գերմանիա յայտարարէ թէ չպիտի ամրացնէ Հռենոսի շրջանը։ Ֆրանսա չյօժարեցաւ այս պայմանին։ Այն ատեն Անգլիա յղացաւ նորագիւտ դիւանագիտական բանաձեւ մը, որ երկու կողմին ալ գոհացում տալու բնոյթը ունէր, այն է աներեւութային նահանջ» մը պատմութեան մէջ հռչակաւոր պիտի մնայ և որու համաձայն Գերմանիա ետ կը քաշէ Հռենոս մեկնած գունդերուն դրօշակները, բայց զինուորները իրենց տեղերը կը մնան։ Այս կերպով, գունդերը ներկայացնող զինանշանները միայն քաշուած կ'ըլլան և Գերմանիա ընդունած կ'ըլլայ գունդերը ետ քաշած ըլլալու և Հռենոսը պարպած ըլլալու սկզբունքը։

Այս առաջարկի մասին Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ համաձայնութիւն գոյանալէ վերջ, Անգլիա զայն ներկայացուց Գերմանիոյ որ բացարձակապէս մերժեց զայն։ Այս մերժումը կացութիւնը ա՛լ աւելի ծանրացուցած է։ Խօսքը այլեւս Ազգաժողովինն է որ գումարուեցաւ շաբաթ օր ո՛չ թէ իր սովորական կեդրոնը եղող Ժընեւի մէջ, այլ, խնդրին բացառիկ կարեւորութեանը պատճառաւ Լոնտոնի մէջ։

Մինչ այդ, օր մը առաջ, արդէն Լոքառնոյի ստորագիր չորս տէրութիւնները՝ Անգլիա, Ֆրանսա, Պելճիքա և Իտալիա նոյնպէս Լոնտոնի մէջ ժողով գումարեցին և որոշեցին խնդիրը ենթարկել Ազգաժողովին։

Ֆրանսա կը փափաքի որ Ազգաժողովի որոշումները այն աստիճան խիստ և կտրուկ ըլլան որ, Գերմանիա ստիպուի հնազանդիլ. բայց եթէ Գերմանիա չհնազանդի և Ազգաժողովին պատիժները բաւական ազդու չըլլան, ի՞նչ պիտի ընէ Ֆրանսա։

Այս անգամ Ֆրանսա կտրուկ և վճռական ընթացք մը բռնած է։ Ան կը մտածէ թէ Հռենոսի ապազինումը Եւրոպայի խաղաղութեան բանալին է. որչափ ատեն որ այդ շրջանը ապազինեալ է և ենթակայ ֆրանսական բանակին դիւրին արշաւանքին, Գերմանիա չհամարձակիր ուրիշ երկրի վրայ յարձակելու, որովհետեւ ֆրանս. բանակը անմիջապէս կրնայ այդ շրջանը գրաւել և յառաջանալ երկրին ներսերը։ Իսկ եթէ անգամ մը այդ շրջանը Գերմանիոյ կողմէ վերազինուի և ամրութիւններ բարձրանան Հռենոսի երկայնքը, Գերմանիա կրնայ այլեւս անվախօրէն յարձակիլ հարաւ և արեւելք, որովհետեւ ի վիճակի պիտի ըլլայ արեւմուտքէն պաշտպանուելու։

Ուրեմն, Հռենոսի ապազինման խնդիրը մահու կենաց խնդիր է Ֆրանսայի և Եւրոպայի միւս երկիրներուն համար։ Այնպէս կ'երեւայ թէ Ֆրանսա Ազգաժողովին կամքովը և կամ առանց անոր կամքին, զինուորութեամբ արգիլք պիտի ըլլայ Հռենոսի վերազինման և բանակը շարժման մէջ պիտի դնէ Հռենոսի շրջանը գրաւելու համար, եթէ տեսնէ թէ Ազգաժողովին որոշած պատիժները բաւական ազդու չպիտի ըլլան Գերմանիան ստիպելու որ պարպէ Հռենոսը։

Այս պարագային ի՞նչ պիտի ընէ Գերմանիա։ Անգլիա չպիտի ուզէ արգիլել Ֆրանսան իր նպատակը գործադրելէ։

Կը տեսնուի ուրեմն որ, վայրկեանները տագնապալի են Եւրոպայի համար։

Իտալեւհապէշ պատերազմը կը շարունակէ։ Ազգաժողովը հրաւէր ուղղած էր երկու կողմին որպէս զի հաշտութեան բանակցութիւններու սկսին։ Երկու կողմերն ալ հաւանութիւն տուին, և նոյն իսկ իտալ. բանակը մէկ օր զինադադար ըրաւ. բայց իտալացի հրամանատարը զինուորական կացութիւնը շատ նպաստաւոր տեսած ըլլալու է որ, այս օրերս հիւսիս. ճակտին վրայ դարձեալ վճռական յարձակողական մը սկսած է։ Նոյնպէս հապէշ բանակը եւս, Նէկիւսին հրամանատարութեամբ, չէ խուսափած այս ընդհարումէն և երկուստեք կատաղօրէն պատերազմի բռնուած են։

Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, այս վերջին ճակատամարտէն վերջ այլեւս ժամանակը հասած կ'երեւայ հաշտութիւնը կնքելու։ Մանաւանդ եւրոպական տագնապը պիտի փութացնէ այս լուծումը, քանի որ Իտալիա եւրոպական հարցին լուծման ամենակարեւոր ազդակներէն մէկն է։

Վեց հոգի կը սպառնան քաշուիլ

ԼՈՆՏՈՆ 15.—Զրոյց կը շրջի թէ դահլիճէն վեց անդամներ պիտի հրաժարին եթէ կառավարութիւնը ուժ չտայ Ֆրանսայի պահանջներուն և չհակադրէ Լոքառնոյի բռնաբարումը։

ՀԻԹԼԷՐ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ ՂՐԿԵԼ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

ԲԱՅՑ ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ ԿԸ ՄՆԱՅ ԻՐ ԹԷԶԻՆ ՎՐԱՅ

Ի՞նչ տեսակ պատիժներ կը պահանջէ ՖՐԱՆՍԱ

Երէկ հաղորդած էինք այն՝ յայտարարութիւնները զորս կատարեցին Էտէն, Ֆլանտէն և Վանզէլանտ Ազգաժողովի Խորհուրդին Լոնտոնի արտակարգ նիստին մէջ, շաբաթ օր։

Ֆրանսայի և Պելճիքայի արտաքին նախարարները, եզրակացնելով պահանջած էին որ պատիժներ ի գործ դրուին Գերմանիոյ հանդէպ, Վերսայլի Լոքառնոյի դաշնագրերը բռնաբարած ըլլալուն համար։

Խորհուրդը իր շաբաթ օրուան նիստին գործնական ոչ մէկ քայլ առած է, ինչ որ ցոյց կուտան արդէն հեռագրերը։

ՓԱՐԻԶ, 15.— «Մաթէն» կը տեղեկանայ Լոնտոնէն թէ Ազգաժողովի Խորհուրդը քանի մը օր վերջ միայն պիտի յայտնէ իր որոշումը։

ԼՈՆՏՈՆ, 14.— Այս երեկոյ մթնոլորտը բացայայտօրէն նուազ նպաստաւոր է, քան երէկ։ Ֆրանսական շրջանակները այնպէս կը խորհին թէ Լոքառնոյի դաշնագիրներուն խօսակցութեանց յետաձգումին պատճառներէն մէկն է, միջոց տալ որպէս զի կացութիւնը քիչ մը հանդարտի։

Լոքառնոյի դաշնագիրները շաբաթ օր ժամը 17ին վերջին նիստ մը գումարեցին և որոշեցին իրենց յաջորդ գումարումը կատարել Ազգաժողովի Խորհուրդին արձակելիք վճիռէն յետոյ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՆԴՐԴՈՒԵԼԻ ԿԸ ՄՆԱՅ

ՓԱՐԻԶ, 15.— «Մաթէն» Հռոմի իր թղթակցէն կը տեղեկանայ թէ տեղւոյն գերման դեսպանը ֆոն Հասել, երէկ Սուվիչի այցելած և հաղորդած է անոր Գերմանիոյ բացարձակ որոշումը, Լոքառնոյի բռնաբարման առթիւ ստեղծուած կացութեան մէջ անդրդուելի մնալու մասին։

Այս տեղեկութիւնը պահ մը ընդմիջուած է, որովհետեւ Սուվիչ պէտք տեսած է Մուսոլինիի հաղորդելու զայն։ Ցուչէն պատասխանած է որ ինք հաստատ կը մնայ դիտողի իր դիրքին մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ, 14.— Գերման դեսպան ֆոն Հէօշ որ երէկ արտաքին նախարարութիւն այցելած էր, բացատրեց Գերմանիոյ օրինական տեսակէտը պատիժներու մասին, յայտնելով թէ կարելի չէ գործադրել զանոնք Գերմանիոյ հանդէպ։

Բարեմիտներ այնպէս կը կարծէին թէ դեսպանը իր այս այցելութեամբ գրական պատասխան մը բերած է Էտէնի առաջարկին։

ՓԱՐԻԶ, 15.— «Փըթի Փարիզիէն» կը տեղեկանայ Լոնտոնէն թէ Հիթլէր չպիտի մերժէ Ազգաժողովի Խորհուրդին հրաւէրը, ներկայացուցիչ մը ղրկելու մասին։ Հաւանաբար գերման արտաքին նախարարութեան օրէնսգէտներէն մէկը ղրկուի։

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՀՍԿԷ

ՓԱՐԻԶ, 15.— Երեսփ. Ժողովի բանակի յանձնախումբը, որ արեւելեան սահմանագլուխ գացած էր մօտէն տեսնելու համար ձեռք առնուած պաշտպանողական միջոցները, ճամբու ընթացքին քանիցս կատարեալ գոհունակութիւն յայտնած է իր քննութեանց արդիւնքին մասին։

ՊԵՐԼԻՆ, 14.— Զրոյց շրջած ըլլալով թէ Գերմանիա կ'ընդունի Էտէնի առաջարկը, Հռենոսի մէջ ամրութիւններ չշինելու մասին, կիսապաշտօն «Քօռէսփօնտանս Տիփլոմաթիք» կը հերքէ այդ զրոյցները։ (Ծ. Խ.— Այսինքն Գերմանիա ամրութիւններ պիտի շինէ)։

ԼՈՆՏՈՆ, 14.— Գերմանիոյ դէմ Ֆրանսայի պահանջած պատիժները, կը կարծուի թէ համեստ բնոյթ մը՝ ունին։ Ոչ գերմանական արտածումներուն և ոչ ալ ներածումներուն վրայ ընդհանուր կամ մասնակի «ամպարկօ» կը պահանջուի։ Այլ Ֆրանսա պարզապէս կ'ուզէ որ Գերմանիոյ հետ «քլիրինկ»ի պայմանագրութիւն՝ ունեցող պետութիւնները և ի մասնաւորի Լոքառնոյի դաշնագիրները, ժամանակաւոր կախակայեն իրենց պայմանագրութեան գործադրութիւնը։

Այսու հանդերձ, այս առաջարկը որոշ չափով ընդդիմութեան կը բախի Հոլանտայի և Արժանթինի կողմէ։ Այս մասին խօսակցութիւնները կը շարունակուին։

ՓԱՐԻԶ, 15.— Ֆլանտէնի վերադարձէն անմիջապէս յետոյ դահլիճը նիստ պիտի գումարէ լսելու համար անոր տեղեկագիրը, Լոնտոնի վիճաբանութեանց մասին։

Լոնտոնի մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ Փօնքուրի ժամանումէն յետոյ ֆրանս. պատուիրակութիւնը աւելի ամրապնդուեցաւ իր դիրքին վրայ, յիշեալը կեդրոնի կառավարութենէն նոր հրահանգներ բերած ըլլալով։

ՇԱԽԹ ՉԷ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

ՊԵՐԼԻՆ, 15.— Գերման տեղեկատու դիւանէն.— Կարգ մը օտար թերթերու կողմէ հրատարակուած այն լուրը թէ. անտես. նախարար Շախթ հրաժարած է, թէ մարքը հարիւրին 30 արժէքազրկում մը պիտի ունենայ և թէ ապազինեալ գօտիին գրաւումը պարզապէս նպատակ ունի հանրային ուշադրութիւնը ուրիշ տեղ դարձնելու՝ բացարձակապէս անհիմն է և դիտումնաւոր կերպով հրապարակ նետուած։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 15.— Գերմանիոյ ելմտ. նախարարը ճառ մը արտասանելով մասնաւորաբար ծանրացաւ իր երկրին և աշխարհի տնտեսական կացութեան վրայ, յայտնելով թէ պէտք է պարկեշտութեամբ պայքարիլ և անհրաժեշտ յարգանքը ունենալ արտասահմանի հանդէպ։

ԻՏԱԼԱՑԻՔ ՄԵԾ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

կը պատրաստեն երկու ճակտի վրայ

Նէկիւսը պիտի ընդունի՞ արդեօք մտնել իտալ. հոգատարութեան տակ

Իտալացիք, հիւսիսային և հարաւային ճակատներուն վրայ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն նոր և վճռական յարձակողական մը ձեռնարկելու համար։ Հիւսիս. ճակտին վրայ յառաջխաղացումները կը շարունակուին առանց ո և է ընդդիմութեան բախելու։ Այդ ճակտին զինուոր. շարժումները կը կատարուին Տանքալիի հովիտը եզերող լեռներու երկայնքին, մինչեւ Սուտանի սահմանագլուխը։

Իտալացիներու ձախ թեւը մեծ արագութեամբ կը յառաջանայ եւ կարգ մը զօրասիւներ արդէն իսկ Աշիանկի լիճին ափերը հասած են։

Կը թուի թէ հապէշ բանակը, որ տակաւին չէ կրցած կազմակերպուիլ իր վերջին պարտութիւններէն յետոյ, աւելի Աշիանկի լիճին հարաւակողմը պիտի համախմբուի։ 40 հազար հապէշ ռազմիկներ, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ կայսերական պահակագունդը, տրամադրելի են նոր կռիւին համար։ Իսկ Տեսիէի արեւմտակողմը ռաս Էնլու մօտ 35 հազար հոգի ունի իր տրամադրութեան տակ։

«Ժիօռնալէ տ'Իթալիա»ի համաձայն, հիւսիսային եւ հարաւային ճակատներուն վրայ գտնուող հապէշ զօրաց ընդհ. թիւն է 235 հազար հոգի, որոնք գրեթէ բոլորն ալ կռիւի գիծերուն վրայ կը գտնուին։

Հարաւ. ճակտին վրայ Մարտ 12ին ռմբակոծութիւն մը սկսած եւ մինչեւ նախորդ օր տեւած է։ Ասիկա նշան մը կը նկատուի թէ զօր. Կրացիանի մօտ ատենէն յարձակողական պիտի սկսի։

*** Ասմարայէն կը հաղորդուի թէ Իտալացիք ամէն ջանք կը թափեն կարելի եղածին չափ շատ հող գրաւելու համար, անձրեւներու եղանակէն առաջ. 230 մղոն երկարութեամբ ճակատի մը վրայ պիտի սկսի նոր յարձակողականը։

*** Ատիս Ապապայէն ստացուած հեռագրի մը համաձայն, Հռոմի նախորդ հապէշ գործակատար Աֆէվորք Ժընեւ մեկնած է խիստ կարեւոր և գաղտնի պաշտօնով մը։

ՆԵԿԻՒՍԸ ԻՏԱԼ. ՄԱՆՏԱՆ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՞

ԼՈՆՏՈՆ, 14. — Հռոմէն կը հաղորդուի թէ շրջող զրոյցներու համաձայն, հապէշ կայսրը կը խորհի վերակազմել Եթովպիոյ միութիւնը եւ ընդունիլ իտալական հոգատարութիւն։

Նոյնպէս կ'ըսուի թէ, կայսրը արդէն իսկ բանակցութեան մտած է այս ուղղութեամբ, բայց կարելի չէ պաշտօնապէս հաստատել ասիկա։ Հաւաս տեղեկացեր է թէ, կայսրը վերջերս տեղեկութիւններ ուզած է նիւթական եւ բարոյական այն իրաւունքներուն մասին, զորս պիտի ունենայ հոգատարութիւնը ընդունելու պարագային։

*** Ռոյթէր կը հաղորդէ որ իտալ. օդանաւ մը վար առնուած է այն պահուն երբ կը ռմբակոծէր հիւս. ճակտին վրայ եթովպական բանակատեղին։

*** Հանգուցեալ Մուլուկէթայի յաջորդ կարգուած է Ռաս Էպատա։ Իտալական վերջին յաղթութիւնը արդիւնք կը նկատուի Մուլուկէթայի սխալ շարժումներուն։

*** Նէկիւսը այժմ հիւս. ճակատ կը գտնուի։ Հռոմի նախկին դեսպան Աֆէվորք անոր հետ տեսակցելէ յետոյ է որ Եւրոպա կը մեկնի հաւանաբար Պապէն խնդրելու որ իր միջամտութիւնը ի գործ դնէ իտալեւհապէշ վէճին առթիւ։

Էտէն կ'ըսէ թէ պէտք է պահել Լոքառնոյի դաշինքը

ԼՈՆՏՈՆ 15.—Կը հաղորդուի թէ Էտէն Նախարարաց Խորհուրդի նիստին մէջ յայտարարած է որ միջազգային ներկայ տագնապը կարելի է լուծել միայն պահելով Լոքառնոյի դաշինքը Ֆրանսայի, Պելճիքայի, Անգլիոյ և Իտալիոյ միջեւ։

Յառաջիկային Գերմանիա եւս պիտի կրնայ մասնակցիլ նոյն ուխտին, պայմանաւ որ Ֆրանսայի պահանջած համերաշխութեան քայլը առնէ։

Կարգ մը նախարարներ գիտել տուած են որ անգլ. հանրային կարծիքը չի կրնար ընդունիլ այս տեսակէտը, պատրաստուած չըլլալով դէմ յանդիման գտնուելու դաշնագրի մը, որուն մաս չէ կազմեր Գերմանիա։ Հետեւաբար անոնք թելադրած են սպասել կացութեան զարգացումին։

Զինուորական պատիժները, ինչպէս օրինակ Հռենոսի վերագրաւումը, նկատի չեն առնուած, որովհետեւ կրնան պատերազմ յառաջ բերել։ Գալով անտես. պատիժներուն, պաշտ. շրջանակները գիտել կուտան որ այս մասին կատարուելիք հաւաքական ձեռնարկի մը հիմերը կրնան ճշդուիլ միայն Ազգաժողովի խորհուրդին նիստէն վերջ։

Տէմիրճիս կազմեց իսկէն նոր դահլիճը

ԱԹԷՆՔ. 14. — Նախորդ վարչապետ Տէմիրճիս յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը հետեւեալ կերպով.—

Վարչապետ եւ արտաքին նախարար՝ Տէմիրճիս, փոխ-վարչապետ, պատերազմ. եւ օդանաւային նախարար՝ Մէթաքսաս, ծովային նախարար՝ Փափարիկօփուլոս, ներքին եւ գաւառական նախարար՝ Լօկոթէթիս, ելմտական եւ ընկեր. նախատեսութեանց՝ Մանդզավինոս, երկրագործական՝ Տէքազօզ, հաղորդակցութեանց՝ Էքսոնօմու, կրթական նախարար՝ Լաւարիս։

Նոր դահլիճը թագաւորին առջեւ երդումի արարողութիւն կատարեց ժամը 18ին։ Կը բացակայէր միայն Տէմիրճիս՝ անհանգիստ ըլլալուն հետեւանքով։

Դահլիճը յառաջիկայ հինգշաբթի օր պիտի ներկայանայ Երեսփ. Ժողովին։

ԱԹԷՆՔ 15.—Համաձայն մամուլին, Վենիզելոս պիտի առաջարկէ որ Պալքանեան ուխտի խորհուրդը իր գումարումը յետաձգէ, որպէս զի վարչապետ Տէմիրճիս Երեսփ. Ժողովի վիճաբանութիւններուն մասնակցելէ յետոյ ներկայ գտնուի Խորհուրդի նիստերուն, որոնք տեղի պիտի ունենան Պելկրատի մէջ Մարտ 23ին։

ԷՋՄԻԱԾՆԱՅ ՎԱՆՔԻ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Գրեց՝ ԼԻՏԻԱ ՊԱԽ

(Տար. երկրի թիւեն եւ վերջ)

Աշխարհական ձեռագիրներուն գալով, անոնց ալ աշխարհագրութեան, տաղաչափութեան, աստղաբաշխութեան, քիմիաբանութեան, գրականութեան, ուսողութեան, բժշկական գրքեր են։ Կան դիցաբանական գաւազրքեր, բառագրքեր, պատմութիւններ եւ բուսաբանական, բնախօսական գործերու ծաղկաքաղներ։ Հաւաքածոն կը պարունակէ երկինքի ու հողի հետաքրքրական պատկերներ, 7րդ դարու Անանիա Շիրակացի չափագէտին հեղինակութիւններու բնագիրը. նոյնպէս 15րդ դարու մեծ քնարերգակ բանաստեղծ Նահապետ Քուչակի քերթուածները, եւ 6րդ դարու Մովսէս Խորենացի ժամանակագրին ամենահին ձեռագիրը, որ կը վերլուծէ ընթերցողական եւ իրական շատ արժէքաւոր դէպքեր, Հայաստանի պատմութեան եւ հէքեաթի շուրջ։

Էջմիածնի հաւաքածոն, արեւմտեան, անցեալին կամ Հայաստանի մշակութեան հետեւողութիւններով զբաղողներու համար միայն թանկագին գանձ մը չէ։ Երբ, 7–9րդ դարու շրջանին, արաբներու յղացուեցաւ եւ հայկական գրականութիւնը փայլուն շրջան մը ապրեցաւ, յունական, ասորական, արաբական կամ պարսկական բազմաթիւ գիրքեր հայերէնի թարգմանուեցան։ Այս գիրքերէն շատերուն բնագիրները ոչնչացած են, ու հայերէն մեկնաբանութիւններէն միայն կը ճանչցուին. օրինակ, 3րդ դարու պատմաբան Կեսարացի յոյն Եւսեբիոս «Ժամանակագրութիւնը» կամ Աղեքսանդրիոյ Աթանաս Պատրիարքի պատմուածքները։

Միջնադարեան «Բժշկական Օրէնքներու» ձեռագիրները, որոնք բազմաթիւ են գրադարանին մէջ, ո՛չ թէ միայն իբր հետաքրքրական կամ հմայլի կարեւոր արժէքներ կը ներկայացնեն, այլ եւ այժմեան բժշկութեան համար մեծ շահեկանութիւն ունին։ Անոնց ուսումնասիրութեան համար վարկ յատկացուած է ի. Հայաստանի առողջապահական ժողովրդական գործավարը։ Երեւանի գանազան մասնագէտ բժիշկներէն խումբ մը, որոնց կ'ընկերանան լեզուագէտներ եւ հնախօսներ, կ'աշխատին կարդալ, թարգմանել զանոնք, նոյն իսկ կը փորձեն հիւանդներու վրայ կարգ մը «ֆորմիւլներ» եւ ցուցմունքներ, որոնք գրուած այդ գիրքերուն մէջ։

Արաբական բժշկութիւնը որ այն ատեն իրական գիտութիւն մըն էր, տարածուեցաւ նաեւ Հայաստանի մէջ 7րդ դարուն, Խալիֆային այդ երկիրը գրաւելու շրջանին։ Հայ բժիշկները, որոնք թափանցած էին գաղտնիքին, միջին դարու մէջ շատ նշանաւոր էին եւրոպական եւ քրիստոնէական արքունիքներու մէջ, ուր ազատօրէն կը պաշտօնավարէին։ Իրենց պէտքին համար գրեցին արաբ, յոյն, հնդիկ, պարսիկ, նոյն իսկ եգիպտացի հեղինակներու ձեռագիրները, գրադարանութիւնները, խորհրդակցական որոշումները։

Էջմիածնի հաւաքածոյին մէջ բազմաթիւ են այս գիրքերը։

Ամենէն նշանաւոր հեղինակութիւնն են, 1213 թուի, Մխիթար Հերացի «Ջերմանց Մխիթարութիւնը» եւ Ամասիոյ Ամիրտովլեթի 1478ի «Ցգէտներու անօգուտ կամ բժշկական նիւթերու բառարանը»։

Այս վերջինը, որ Թուրքիոյ Սուլթանին բժշկապետն էր. կը յիշէ արաբ բժիշկ Ավիսէնը, ու կու տայ 3700 օրինակ բժշկական դեղագիր։

Հայ բժիշկներու այս դեղագիրը կը պարունակէ խառներու եւ բոյսերու բժշկական բժղելի, զամբիկի կամ գոմէշի կաթ, զանազան կենդանիներու սնոտային գեղձեր, ջեղջիկի կամ այծեամի արիւն, փայտի փոշի կամ ագռաւի ատամոքը։

Բժշկական, աստուածաբանական, աշխարհագրական, պատմական այս ձեռագիրներուն մէջ կը գտնուի նոյնպէս մեծ թիւով բազդրութեան գրեր, գոյներու պատրաստութեան համար, որոնք կը գործածուէին զարդանկարներու համար, ինչպէս նաեւ նուագները ներկելու։

Մանրանկարներու գոյներուն համար զանազան բազմաթիւ նախանիւթեր ունէին. ծաղիկներ (հիրիկադալար, մանիշակներ, կըր ալկեռի-ըթըռ), բոյսեր (հնդկապղպեղ-ղէնձէֆիլ), թանջարեղէնի արմատներ (չողգամ), որդան-գըրմըզ եւ նաեւ զանազան հող ու հանքեր։ Կան նաեւ անհեթեթ բաներ, 12 տարեկան տղու մը կամ շունի մէզ, այծի կաթ, ձուկի փուշ, հաւկիթի կեղեւ, նուռի կեղեւ։

Յաճախ դժուար կ'ըլլայ բոյսի մը կամ հանքի մը անունին նշանակութիւնը հասկնալ։ Այս դեղագիրները հաւաքուած ու թարգմանուած ըլլալով, Երեւանի Անասուններու քիմիական հաստատութեան մէջ կը փորձուին։ Կարգ մը դեղագիրներ արդէն ճշդուած են։ Նշանակուած նիւթերը խառնելով, կ'ունենանք գոյներ, որոնք չեն աղօտիր արեւէն, ու կը ծառայեն մանրանկարներու եւ կերպասներու ներկուելուն։ Ճարտարարուեստի մէջ պիտի օգտագործուին գործնականները։

1936 տարւոյ վերջերը, Էջմիածնի այդ նոր գրադարանը պիտի փոխադրուի Երեւան, ուր աւելի գիւրին պիտի ըլլայ ուսումնասիրել կամ հետաքրքրականները հրատարակել։ Մինչ այդ աւարտած պիտի ըլլայ Հայաստանի հանրային գրադարանը (Ֆրանկան Պալատը Ս. Թ.) որ կը կառուցուի համալսարաններու շրջանակին մէջ, եւ կը պարունակէ ձեռագիրներու համար շինուած մասնաւոր պէթոնէ խցիկներ։

Այս ձեռագիրներէն ամենալաւ զարդանկարները պարունակող հաւաքածոյ մը պատրաստելու ձեռնարկուած է։

Թրգմ. ՋՕՒԱՐԹ

"ԾՈՎՈՒ ԱՌԻԾ„
ԾՈՎ. ՊԻԹԹԻԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Անգլիացիները, վերջերս կորսնցուցին իրենց ծովային ամէնածանօթ դէմքերէն մէկը, ծովակալ Պիթթին։ Ծովակալին հիւանդութիւնը բաւական երկար տեւեց։ Նոյն իսկ միջոց մը իր մահն ալ ծանուցուեցաւ. բայց յետոյ սոուգուեցաւ թէ անհիմն էր այս լուրը։

Ստորեւ կու տանք շահեկան նօթեր իր կեանքէն ու գործէն.—

Պատմութեան որքան ծանօթ է ծով. Նէլսըն, որ Նափոլէոնը պարտութեան մատնեց Եգիպտոսի առջեւ, ներկայ «ծովու գայլերու» մէջ ալ նոյնքան նշանաւոր է ծովակալ Պիթթի, որ ընդհ. պատերազմի «ծովու առիւծը» կ'որակուէր։ Անհայս պատճառաւ, իրաւացիօրէն, Նէլսընի յաջորդը կը նկատուէր։

Պիթթի անկողնոյ կը ծառայէր երբ իմացաւ մահուան գումը Թագաւորին, որուն համար տարիներով պայքարած էր։

Ճորճ Ե.ի յուղարկաւորութեան օրը, հակառակ անոնցիներու պընդումներուն, հետեւեցաւ իր վեհապետին յուղարկաւորութեան թափորին։ Այս առթիւ հագաւ իր մեծ համազգեստը, եւ իր կուրծքը զարդարեց Ճորճ Ե.ի իրեն շնորհած պատուանշաններով։ Դէմքը խիստ գունատ էր. շնչառութիւնը շատ խիտ կերպով տեղի կ'ունենար։

— Ես'եր կառք նստէ ըսին իրեն... չի դիջանեցաւ ու մերժեց... Հետիոտն հետեւիլ կ'ուզէր անոր մեծ դագաղին։ Օդը ցուրտ եւ անձրեւոտ էր։ Պիթթի կատարեց իր պարտականութիւնը... բայց տուն դարձաւ խիստ ընկճուած եւ ամէն ատենէ աւելի հիւանդ վիճակի մը մէջ։

Սրտի բուռն տագնապ մը կը տառապեցնէր խեղճը. ցրտառութիւն ունեցեր էր։ Միջազգային համբաւի տիրացած այն բժիշկները որոնք օրերով սպասեր էին Թագաւորին անկողին վերեւ, Անգլիոյ ցաւ պատճառելիք երկրորդ գոհ մը չի տալու համար, ծովակալին մօտը փութացին։ Այսպէս, երեք մեծ բժիշկներ, հերթով, Թագաւորին նման ծովակալին գլուխը սպասելով զայն դարմանել ջանացին։

Բայց հակառակ իրենց բոլոր ջանքերուն, հոգեւոր հրեշտակին ձեռքէն չկրցան փրկել այս մարդը, որ պատերազմին գերման նաւատորմին հոգին առած էր։ Եւ այսպէս «ծովու առիւծ» Պիթթի իր աչքերը փակեց 65 տարիներու փառաւոր կեանքէ մը յետոյ։

* *

Ծովային զրոյցը աւարտելուն, Եգիպտոս գացած էր։ 1893ին յիշատակութեան էր «Ռուպերտս» զրահաւորին մէջ։ 1899ին չինական պատերազմին առաջին անգամ ան վիրաւորուեցաւ։

Ընդհ. պատերազմին, 31 Մայիս 1916ին, գերման եւ անգլ. նաւատորմերը, բոլորովին անտեղեակ իրարմէ, կը թափառէին Հիւսիսային ծովուն մէջ։ Պիթթի իր զրահաւորով, անգլիական իր գլխաւոր գոլէք փորձանքին, երբ հետազօտիչ իր տորմիղին առջեւը կը գտնուէր։

Նոյն միջոցին, երկու տորմիղներուն ուշադրութիւնը գրաւեց նաւ մը անցաւ իրենց մէջտեղէն։ Եւ զայն հետապնդելու ընթացքին երկու թշնամի տորմիղները իրարու հանդիպեցան։

Պիթթի մինչեւ որ լուր տար իրեն հետեւող ուժերուն, շատ ժամանակ պիտի անցնէր։ Պահ մը իսկ չվարանեցաւ, եւ անմիջապէս յարձակումի հրամանը տուաւ։ Եւ առանձինն գերման տորմիղին հետ կռուի մտաւ։ Իր թնդանօթները Գերմաններու թնդանօթներէն աւելի փոքր էին։ Օդը մշուշոտ էր։ Անթելով իր հաւաքը գտնուող «Ժելլիքօյի» զրահաւորին օժանդակութեան կոչեց։ Գերմանները նախապէս դէպի ետ քաշուեցան ի տես յարձակումին խստութեան։ Քիչ յետոյ երկու կողմերու թորփիլանաւերը հասան։ Ռումբերը, Թորփիլները մեծ համազարկով մը կը պայթէին։ Երկար չտեւեց պատերազմը։ Առաջին ռումբը ժամը 3.20ին պայթեցաւ։ 4.05ին անգլ. մարտանաւ մը, իր առած մէկ ռումբին հետեւանքով մէկ կողմ կը հակէր եւ ընդհատօրէն պայթումներ կ'ունենար։

Նոյն պահուն Պիթթի, առանձինն, նաւապետի կամրջակին վրայ եւ բացը կեցած իր շուրջը կը քննէր։ Իրմէ խնդրուեցաւ ներս քաշուիլ, մերժեց, ինչպէս մերժած էր յուղարկաւորութեան ատեն կառք նստիլ։ Անգլիացիները մեծ կորուստներ կու տային։ «Նէսթօր» զրահաւորը, իր երկու կաթսաներուն պայթումէն յետոյ, իր կապը խզեց «Րէկէնպուրկ» զրահաւորէն որ զինքը կը քաշէր—չդանդաղեցնելու համար անոր արագութիւնը եւ հաւանեցաւ ընկղմիլ իր ամբողջ նաւաստիներով,

Ժամը 4.30ին ետեւէն երեւան ելաւ գերման տորմիղին ամբողջական ուժը։ Ձեռքի տակ գտնուած տկար ուժով դարձեալ կռուելու կարելիութիւն չկար։ Պիթթի չուզեց աւելի վնասներու ենթարկել իր նաւը, որ արդէն բաւական վէրքեր ստացած էր, եւ փախուստ տուաւ։

Իսկ Գերմանացիներն ալ, որոնք շատ զօրաւոր ուժ ունէին, չհամարձակեցան հետապնդել զանոնք։ Պալֆուր, արտաքին նախարարը, իր հրատարակած պաշտօնական զեկոյցին մէջ, այս դէպքը իբր պարտութիւն ցոյց տուաւ...։ Մինչդեռ այս բախումին, Գերմանացիները իրենց կրած հարուածի ազդեցութեան տակ, մինչեւ պատերազմին վերջը Անգլիացիներուն դէմը չի կրցան ելլել, խուսափեցան Անգլիացիներու հետ կռուելէ... Անգլիացիներու համար աւելի մեծ յաղթութիւն մը չէր սպասուեր։

Այս դէպքէն յետոյ, Պիթթիի թեր ու դէմ 20է աւելի գիրքեր հրատարակուեցան։ Բայց եւ այնպէս, զինքը անխնայօրէն քննադատողներն իսկ չէին ծածկեր իրենց հիացումը անոր քաջութեանը հանդէպ։ Զըրչիլ, մինչ համակրութիւն ցոյց տուաւ ծովակալին հանդէպ, Թագաւորն ալ շատ կը սիրէր ծովակալը, որ իր հեզահամբոյր բնաւորութեանը մէջ ոչ մէկ բանէ ընկճուող ոգի մը կը կրէր։ Ձիով միասին պտոյտներ կը կատարէին, եւ, իբր երկու բարեկամներ, միասին կ'ընէին երեկոյեան ճաշերը։

ՀԵՑԵՒԱՂ

ՊԱՀԼԱՒՈՒՆԻ ՇԱՔԻՐ
ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆ ԷՐ
Կ'ԸՍԷ ՀԻՒՍԷՅԻՆ ՃԱՀԻՑ

Երբեմնի «Թանին»ի խմբագրապետ Հիւսէյին Ճահիտ Եալչըն «Մանօթներս» խորագրով յօդուածաշարք մը կը հրատարակէ «Եէնի Կիւն» շաբաթաթերթին մէջ, իրենց յատկանշական կողմերով ու ձիրքերով ներկայացնելով «Իթթիհատ»ի ընդհ. պատերազմի շրջանի ղեկավարները։

Յօդուածագիրը այս անգամ առաւ Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիրի կեանքն ու գործունէութիւնը, զայն կը ներկայացնէ որպէս ջերմ կուսակից մը արմատական միջոցներու գործադրութեան։

Հիւսէյին Ճահիտ յետոյ կը շարունակէ.— Ի՞նչ էր Պահաէտտին Շաքիրի դերը տարագրութեան գործին մէջ։

Մեր ամենամտերիմ հաւաքոյթներուն մէջ իսկ խնդրոյ առարկայ բնաւ չէր եղած այս հարցը եւ ոչ ալ լուսաբանուած։ Վճռական ու մեկին համոզում մը չունիմ։ Սակայն ուրիշ խնդիրներու խորհրդակցութեան կարգին, բերնէ փախած բառ մը, յայտնուած կարծիք մը, չծածկուած շարժուձեւ մը եւ վերջապէս անտեսանելի, բայց մարդուս մէջ կասկածի ծնունդ տուող նուրբ եւ պզտիկ պարագաներ ինծի այն անխախտելի համոզումը ներշնչած են որ, տարագրութեան գործին գլխաւոր կազմակերպիչը եւ գործադրիչը եղած է Պահաէտտին Շաքիր։

Այսպէս, կը կարծեմ թէ, Պահաէտտին Շաքիր առանձինն շրջած է Արեւելեան Նահանգները, անհրաժեշտ գետինը պատրաստած է, էական որոշումները տուած եւ իր անձնական համոզումները գործադրելու ընթացքին, օգտուելով իր դիրքէն, իր տուած բոլոր հրահանգները նկատուած են որպէս հրամաններ՝ արձակուած կուսակցութեան ընդհ. կեդրոնէն ու կառավարութենէն։

Անհա այս պատճառաւ, եթէ օր մը հարկ ըլլայ յաւերժացնել յիշատակը Պէհաէտտին Շաքիրի, Արեւելեան Նահանգները երախտիքով պիտի բանան իրենց գիրկերը, տեղ տալու համար անոր յուշարձանին։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ՓՐՈՖ. ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նուագախումբի խմբավար ... Ջութակի ուսուցիչ Փրօֆ. Վ. Միւհէնտիսեան իր տարեկան առաջին նուագահանդէսը կու տայ ամսոյ 29ին, Կիրակի, ժամը 11ին, Ֆրանսական Թատրոնին մէջ։

Փրօֆ. Միւհէնտիսեանի նուագահանդէսները, աւելորդ է ըսել թէ, Իսթանպուլի երաժշտական կեանքին մէջ իրենց ուրոյն եւ պատուաւոր տեղը կը գրաւեն — նոյնուած պայմաններուն — որպէս երաժշտական արժէք ներկայացնող ունկնդրութիւններ։

Յայտագրին մէջ կան ի մէջ այլոց Սէզարքուէ, Պրուխ, Մոցարթէ, Մէնտելսոնէ, Ե. Սինտինկ կտորներ։

Գ. Պօղոսեան Ալալէմեան թաւջութակով «սօլօ» մը (Պլօխ), իսկ Օր. Արուսի Հաղարեան «կոնչերթօ» մը (Մոցարթ) պիտի նուագեն՝ ընկերակցութեամբ նուագախումբին։

ՁԻԼԻՆՔԱ ԼԱՑՊՈՎԻՉԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ինչպէս ծանուցած էինք նախապէս, այս փոքրիկ արուեստագէտին գաշնակի նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 18 Մարտ, ժամը 21ին Սարայ Սինէ ային մէջ։

Ձիլինքա Լայպովիչ, որ դեռ հազիւ 8 տարեկան է, անծանօթ մը չէ Իսթանպուլի երաժշտական հասարակութեան, որքան Տիկ. Բարելեանի փոքրիկներու բեմական թալին «փոքրիկ արուեստագէտ» նոյնքան եւ իբր «փոքրիկ գօնծերտիսթ», որ իր անցեալ տարուան հրապարակային անդրանիկ նուագահանդէսով խոր հիացում առթեց իր ունկնդիրներուն։

Այս նուագահանդէսի յայտագիրը բոլորովին նոր է եւ կը պարունակէ ընտիր կտորներ՝ Պախէն, Մոցարթէն, Սքարլաթիէն, Շոփէնէն, Ալպէնիզէն, Շումանէն եւ կու «փրէլիւտներ» յօրինուած նոյնինքն փոքրիկն Ձիլինքայի կողմէ։

Այս նուագահանդէսը կը խոստանայ, իր բացառիկ հանգամանքով, երաժշտական գեղեցիկ վայելք մը դառնալ երաժշտասէրներուն։

ԲԱԽՏԱՒՈՐ ՀԱՑՈՒՀԻ ՄԸ
ՄԷԿՈՒԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ԼԷՅ ԿԸ ...

Օր. Ազնաւուրեան անունով յուհի մը կը շահի Ռումանիոյ ... ճակահանութեան փետրվարի ... սուան 6 միլիոն լէյի մեծ ... գեւներուն մէկ քառորդը, այսինքն ... մէկուկէս միլիոն լէյ։

*** Կրթական գործավարութեան կողմէ 38,000 ոսկիի ... է Գատըքէօյ, Մօտայի «Նօմբր ...» մը Սիօնօ վարժարանին շէնքը ...

*** Եվգաֆը որոշած է ... տել շինութիւնները երկու ... աւոր միացած շէնքերու։

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՇԻՐԻՄԸ

ՔԼՕՏ ՀԷՎԷԼ

Գ. Լըթուռնէօռ իր ընտանեկան կեանքին մասին կարճ խօսելէ վերջ, շուտով անցաւ իր արհեստին։ Պատմեց որ յաջողած էր շնորհիւ իր հոգեբանական կարողութեանց, որ անխուսափելիօրէն անհրաժեշտ էր այս գործին համար։ Պէտք էր որ ամէն յաճախորդի վշտին մեծութիւնը կարենար չափել ու գնահատել... Ի վերջոյ անոնց իրական ու ճշմարիտ զգացումներուն համապատասխան ձեւ մը առաջարկելու համար։ Մարդոց մէջ, վիշտը եւ ծախսելու մտահոգութիւնը իրար գալով, արտակարգ երեւոյթներ ի յայտ կը բերեն։ Ժամանակին հետ վիշտը կը մեղմանայ եւ ագահութիւնը երեւան կ'ելլէ։ Եւ, ճիշդ այս պատճառաւ էր որ իր յաճախորդներուն հետ, իւրաքանչիւր յանձնարարութեան համար գրաւոր պայմանագրութիւն մը կնքելու հարկին տակ կը գտնուէր...

— Կը ներես... մեր մօտ օրէնքի կարգ անցած է այդ ձեւակերպութիւնը...

— Տօ՛ւր... կը ստորագրեմ քանի որ այդպէս պէտք է... բայց քեզ կը վստահեցնեմ որ, ես... խեղճ սիրելիս... տեսնենք... միահաղոյն գումար մը։ 20,000

— Բայց շատ խոշոր գումար մը չէ՞ արդէն, առարկեց Գ. Լըթուռնէօռ։

— Ես... ի՞նչպէս կրնաս այդանկ բան մը խօսիլ։ Անոր համար բնաւ սուղ չէ, ըսաւ Տարմօն թուղթը ստորագրելով։

Ան, իր գրասեղանին առջեւ նստած էր. դարակէ մը ա բճանակ մը դուրս քաշեց, ու ցոյց տալով Գ. Լըթուռնէօռի

— Կ'երդնում որ, ըսաւ, ճիգ կ'ընեմ փորձութեան չենթարկելու համար ինքզինքս... բայց կնոջս առջեւ երդում ըրած եմ կեանքիս դէմ չդաւաճանել։ Արդէն իսկ...

Այն ձեւը որ այս վերջին խօսքերուն ընկերացաւ, այն չեշտ՝ որով արտասանեց, բաւական պերճախօս էին։ Իր օրերը արդէն համրուած էին։ Եւ, աւելցուց որ, իր ուխտը կարենալ բանելու համար, յանձն առած էր երթալ բնակիլ բարեկամներու մօտ, որոնք ծովեզերեայ քոլլուած մը ունէին... հեռու ու առանձին տեղ մը, ուր իր վշտին հետ առանձինն պիտի ըլլար...

... Մօտ երկու ամիս անցեր էր։ Գ. Լըթուռնէօռ ոեւէ լուր չունէր իր բարեկամէն, երբ տեսաւ զայն, որ գրասենեակ կուգար։ Ան սեւցած էր, եւ ալ աւելի կը յիշցնէր իր երբեմնի ընկերը։

— Ո.րեմն վերադարձա՞ր։

— Այո՛... հոն էի։

— Ինչպէ՞ս ես։

— Միշտ շատ դժբախտ...

Լռութիւն տիրեց պահ մը։ Գ. Տարմօն խօսելու կը վարանէր... Գ. Լըթուռնէօռ կը թուէր պահել իր գլուխը թուղթերուն միջեւ, որոնք կը թղթատէր անվերջ։

— Կ'ուզէի քեզի խօսիլ, բարեկամ, սկսաւ վերջապէս Գ. Տարմօն... Հոն, մտածեցի... այս յիշատակարանը...

— Է՛, լաւ, պատասխանեց Գ. Լըթուռնէօռ, առանց գլուխը վեր առնելու։

— Ան այնքան պարզ էր... կը վախնամ որ շատ փայլուն եւ ճոխ պիտի ըլլայ... եւ յետոյ այնքան աղքատիկ էր, եւ չափազանց խնայոտէր... Վստահ եմ որ ան ալ պիտի ուզէր այս գործին համար նուազագոյնը արամադրել... այո՛ բարեկամ...

Ընդմիջեց խօսքը, որովհետեւ Գ. Լըթուռնէօռ կը լռէր։ Քիչ վերջ շարունակեց.

— Օ՛, լաւ գիտեմ որ, ինչ որ ստորագրուած է, ստորագրուած է... բայց, խորհեցայ որ, բարեկամի մը համար կարելիութիւնը կար թերեւս... ո՞չ։ Տե՛ս, օրինակի համար... դեղչել երկաթեայ վանդակորմը, եւ գմբեթը... տապան մը տալ վերջապէս ... բան մը ըսէ... թուղթերդ ձեռքդ վերջ չունի... կը ... թէ իրապէս բարեկամս ես... կրնաս...

Ձայնը կը բարձրացնէր ...

— Ա՛, եւ տե՛ս, ըսաւ վերջապէս Գ. Լըթուռնէօռ, անոր երկարելով թուղթ մը։ Տես... թէ ... բեւ բարեկամ չե՞մ վարուած ... հետ, եւ թէ իբրեւ ճշմարիտ ... բեկամ...

Գ. Տարմօն առաւ թուղթը, ... տեսաւ իր յանձնարարականին ... որուն ետեւի կողմը գրուած ... «Գործադրութեան համար ... ամիս սպասել։»

Թրգմ. Ն. ... ՎԻՐՔ

(2)

ԹՈՂ ԶՊԻՏԻ ՏԱՆՔ ՈՐ ԴԱՐՁԵԱԼ ՈՏՆԱԿՈԽ ԸԼԼԱՑ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Այսպէս ըսաւ Հիթլէր 300 ՀԱԶԱՐ ՄԻՒՆԻԽՑԻՆԵՐՈՒ ԱՌՋԵՒ

ՄԻՒՆԻԽ 14.— Հիթլէր, այսօր արտասանեց իր այն ճառը, որուն կը ունկնդրէր աւելի քան 300 հազար Պավերիացիներու ամբոխ։

Ֆիւրերը ի մէջ այլոց ըսաւ.— Միւնիխի մէջ սկսած էի ազգայնական ընկերվարական պայքարը։ Գոհ եմ որ այսօր դարձեալ Միւնիխի մէջ առիթ կ'ունենամ ամփոփելու ձեզի յաջող ելքը այդ պայքարին, զոր մղեցինք վերահաստատելու համար գերման ազգին ազատութիւնը և գոյութիւնը։

1933 Յունվար 30ին, երբ գործի գլուխ անցանք, մեր թշնամիները ըսին թէ երկրին մէջ աւետաթօրութիւն հաստատած ենք և մեզի դէմ պայքարի սկսան։ Սակայն հակառակ այդ պայքարին, վրաս առի պատասխանատուութիւն մը, որովհետեւ գիտէի թէ ամբողջ ազգը հետս է։ Եւ որքան ատեն որ գերման ազգը հետս ըլլայ, կրնամ ստանձնել ամէն գործերու պատասխանատուութիւնը։

— Մեր յաջողութիւնները չսահմանափակուեցան լոկ տնտեսական եւ ընկերական գետնի վրայ, այլ նաեւ քաղաքական յաջողութիւններ ունեցանք։ Ազգիս հացը ապահովելէ վերջ անոր ազատութիւնն ալ ապահովեցի, ընկերներուս օգնութեամբ։

Հարկ էր արտասովոր միջոցներ ձեռք առնել ազգը վերակենդանելու համար։ Աս այս միլիոնաւոր մարդոց հաց ապահովելու համար արտասովոր միջոցներու գլուխ գարկած ատեննիս խորհրդանշանական գրաւներու դիմում չըրինք։

Այս կերպով միմիայն իր ազգային և իր ուժին հաւատացող գերման ազգը վերջապէս միանալով ձեռք ձեռքի տուաւ ազգայնական-ընկերվարական կուսակցութեան հետ և բոլոր բաղձանքները իրականացուց։

Այս նպատակին հասնելու համար իր բոլոր ուժերը չարժման մէջ դնող Գերման ազգը լուծած կ'ըլլար ներքին վէճերն ալ։ Արդէն կարելի չէ որ մեծ ազգ մը չյաջողի։ Վերակենդանող գերման ազգը ապա ապրիլ կ'ուզէր և այսօր ալ կը պնդէ այդ մասին։

Ոմանք կը հարցնեն թէ ինչէ առաջ ալ Գերմանիոյ մէջ կուսակցութիւններ կային, այն ատեն ինչու չյաջողեցան։ Պատասխանը սա է.— Որովհետեւ անոնք ազգին զգացման թարգման չէին։ Մինչդեռ մենք չարժելով յանուն ամբողջ ազգին, ջանացինք մոռցնել 15 տարուան դառն անցեալը։ Նոր պատմութիւն մը սկսաւ մեզմով։

Անոնք որ կը կարծեն թէ գերման ազգը անգամ մըն ալ չպիտի կրնայ մէջտեղ ելնել, սխալեցան։ Որովհետեւ տեսան որ Գերմանիա դրաւ իր ազատութիւնը և հաւասար իրաւունքներ ապահովեց իրեն։ Կ'ապահովցնեմ ձեզ թէ Գերմանիա կրկին պիտի գրաւէ իր տեղը ազգերու մէջ։ Ոչ մէկ նահանջ այդ մասին։

Անցեալ տարիէն ի վեր նոր ուժ մը առնող մեր պայքարը նախ քաղ. իրաւունքներ ապահովեց ազգին, պատրաստեց երկրին մէջ պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաստատման կարեւորութիւնը և միջազգային տեսակէտով հաւասարութիւն ապահովեց Գերմանիոյ։

Բայց և այնպէս Գերմանիա ոչ մէկ ատեն յարձակողական նպատակ ունի։ Ընդհակառակը, ամէնուն հետ բարեկամ ապրիլ կ'ուզէ։

Հիթլէր խօսքի մարդ չէ, այլ գործքի։ Իմ միակ թերութիւնս այն է որ չեմ ուզեր խօսքի մարդ ընել։

Անոնք որ մեր խաղաղասիրութեան չեն ուզեր հաւատ ընծայել, թող գան տեսնել իրենց աչքերով մեր ըրածները։

Վերսայլի դաշնագիրը Գերմանիան փճացնել կ'ուզէ։ Հակառակ այս դաշնագրին իր ազատական ապահով Գերմանիա խաղաղութիւնը ապահովութեան տակ առնելու համար 1925ին ստորագրեց Լոքարնոյի դաշինքը։ Բայց այս դաշինքէն քիչ վերջ Ֆրանսա մէկը Չեխոսլովաքիոյ և միւսը Լեհաստանի հետ երկկողմանի ոչ-յարձակողական դաշինքներ ստորագրեց։ Յետոյ Սովետներուն հետ բանակցելով ստորագրեց զինակցութեան դաշնագիր մը, որով բռնաբարուեցաւ Լոքարնօ։ Անկարելի է ուրանալ այս կէտը։

Այս կացութեան առջեւ էր որ գրաւեցինք Հռենոսը և առաջարկեցինք 25 տարուան ոչ-յարձակողական դաշինք մը կնքել։

Փախանակ այս անկեղծ առաջարկները ընդունելու, Ազգաժողովի առջեւ անգամ մըն ալ կ'ամբաստանեն Գերմանիան։ Բայց չպիտի թողունք որ Գերմանիոյ պատիւը ոտնակոխ ըլլայ անգամ մըն ալ։ Մենք կ'ուզենք որ Եւրոպայի խաղաղութիւնը նոր և առողջ հիմի վրայ դրուի։ Աս այս անհրաժեշտ է որ մասնակցողները ունենան հաւասար իրաւունքներ։

Մենք որ մեր տան տէրն ենք և կ'ուզենք ապահով ապրիլ։ Բնական կը գտնենք ուրիշներն ալ նոյնը մտածեն իրենց տուներուն մասին։ Բայց կ'ուզենք որ գերման հողերն ալ գերման մնան։

Գերմանիա իր պատւոյն պաշտպանութեան համար ամէն պատրաստութիւն պէտք ընէ։

Որպէս զի վաղն ալ յաջողինք, պէտք է որ միլիոնաւոր Գերմաններուն ձայները միանան իմ ձայնիս։

Հիթլէրի երէկի այս ճառը լսող 300,000 Գերմանները ընդունեցին բանաձեւ մը, որ կը բողոքէր Գերմանիան ամբաստանող պետութեանց դէմ։

Անգլիա պէտք է յարգէ իր յանձնառութիւնները

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՊԵԼՃԻԳԱ ՆՈՐ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Կ'ՈՒԶԵՆ

ԼՈՆՏՈՆ 14 .— «Տէյլի Թէլէկրաֆ» կ'ըսէ թէ՝ Վան Զէլանտ յիշատակագրով մը ամփոփած է Լոքարնոյական երկիրներու զանազան կարծիքները և այդ յիշատակագիրը հիմ եղած է բանակցութեանց։ Յայտնի չէ թէ՝ ե՞րբ պիտի վերջանան բանակցութիւնները։ Բոլ Պոնքուրի ժամանումէն ի վեր Ֆրանս. պատուիրակութեան ընթացքը ըմբռնել եղած է։ Անգլ. գահլիճը շատ ազդուած է Երեսի. Ժողովի արտաքին յանձնաժողովին նիստէն, որուն մէջ Օ. Չէմպըրլէյն վարած է վիճաբանութիւնները։ Սըր Ս. Հոր հաղորդած է Փօլտուինի թէ՝ յանձնաժողովը կ'ուզէ որ, ամէն ինչ փորձուի կացութիւնը կարգադրելու համար բանակցութիւնով, բայց յամենայն դէպս Անգլիա պէտք է յարգէ իր յանձնառութիւնները։

«Մորնինկ Բօսթ»ի դիւանագիտական թղթակիցը կ'ըսէ թէ՝ նկատի պիտի առնուի նաեւ ուրիշ լուծում մը։ Եթէ Անգլիա չկարենայ օգնել երկու երկիրներուն, գոնէ պէտք է ուրիշ ձեւով ապահովութեան երաշխիք մը ընծայուի անոնց։ Այսինքն Անգլիա երաշխաւորէ ապահովութիւնը պայմանաւորներու միջեւ կնքուելիք համաձայնութեամբ մը։

«Տէյլի Հէրալտ» կ'ըսէ թէ՝ Ֆրանսա և Պելճիգա կ'ուզեն ձեռք բերել զինակցութիւն մը Անգլիոյ հետ։

Պէք եւս տեսակցութեանց սկսաւ

ԼՈՆՏՈՆ, 15.— Լեհաստանի արտաքին նախարար Պէք որ հոս կը գտնուի, այս առաւօտ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Վան Զէլանտի հետ և ապա Ֆլանտէնի այցելեց։

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐ ԹՈՒՐՔԵՒՍՈՎԵԷԹ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆ Է

Տասնըհինգ տարի առաջ այսօր — 16 Մարտ 1921 — Թուրքիոյ և Սովետական միութեանց միջեւ բարեկամական առաջին դաշինքը ստորագրուեցաւ։

1925ին ալ չէզոքութեան դաշինք մը ստորագրուեցաւ, իսկ 1931ին ծովային համաձայնութիւն մը և 1935 Նոյեմբեր 7ին ալ վերոյիշեալ համաձայնութիւնները 10 տարի երկարող նոր դաշնագիր մը եւս ստորագրուեցաւ Թուրքիոյ և Սովետներու միջեւ։

Աւելորդ է ըսել թէ այս երկու պետութեանց օրինակելի բարեկամութիւնը համաշխարհային խաղաղութեան մեծ ազդակ հանդիսացած է։

** Ապահովութեան տնօրէնութիւնը վճռապէս արգիլած է նաւահանգիստ եկող բոլոր օտար նաւերէն ներս մտնելը։ Նախապէս կարելի կ'ըլլար 5րդ ճիւղի ոստիկանութենէն արտօնութիւն ձեռք բերել, բայց ատիկա ալ ջնջուած է։

** Անգլիոյ Մէնթ Ենտրիս համալսարանի Փրօֆ. Ներէն Պաքսթէր որ անցեալ տարի Իսթանպուլ եկած եւ Սուլթան Ահմէտի մէջ պեղումներ կատարելով Բիւզանդական մոզայիքներ երեւան հանած էր, այս տարի եւս Ապրիլին գալով իր աշխատութիւնները պիտի շարունակէ։

** Նոր գաղթականներու գալուստը յառաջիկայ գարնան պիտի սկսի։ Այս տարի գաղթականներու փոխադրութեան կեդրոնը Իսթանպուլ պիտի ըլլայ և նախկին առէվքիւաթ»ի շէնքը նորոգուելով, այդ նպատակին պիտի յատկացուի։

** Տնտես. գործավար Ճէլալ Պայար, որ նոր Անգարա վերադարձած է, հիմա. գործավարին հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է։

** Օթոյի ծանր արկած մը պատահած է Սինոպ—Պօյապատ ճամբուն վրայ։ Ուղեւոր և ապրանք կրող քամիոն մը 40 մէթր խորունկ ձորի մը մէջ ինկած է։ 3 ծանր և թեթեւ վիրաւոր կայ։ Շօֆէօրը կը հետապնդուի։

** Էվգաֆը որոշած է աւարտել շինութիւնները երկու կիսաւարտ մնացած շէնքերու։

** Ատափազարի մէջ երեք հոգի լեռ ելած են որսորդութեան համար և սակայն ցուրտէն սառելով հոն մնացած են։

** Քաղաքապետութիւնը որոշած է ներկել բանուկ պողոտաներուն այն մասերը, որոնք պիտի ծառայեն հետիոտն երթեւեկողներու մէկ կողմէն միւսը անցնելուն։ Ինքնաշարժերը և միւս փոխադրական միջոցները կարելի եղածին չափ դանդաղ պիտի երթան այդ ներկուած տեղերէն։

** Թուրք գիտական և բժշկական աշխարհը, նախօրդ օր մեծ կորուստ մը ունեցաւ ծանօթ բրօֆէսէօր Յօքթ. Հաֆըզ Սուաթի մահուամբ։ Հանգուցեալը 1898ին զինուոր. բժշկական վարժարանէն շրջանաւարտ ըլլալով, նուիրուած է մանրէաբանութեան ճիւղին, մեծ հմտութիւն և մասնագիտութիւն ձեռք բերելով։ Հանգուցեալը բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է ֆրանսերէն և գերմաներէն լեզուներով։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ շաբաթ օր, ի ներկայութեան համալսարանի դասախօսներու և ուսանողներու խուռն բազմութեան մը։

La Turquie Contemporain

Մամլոյ ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ հրատարակուած ֆրանսերէն լեզուով օգտակար գիրք մըն է, որ կարելիութիւն կուտայ օտարներուն ճանչնալ նոր Թուրքիան իր բոլոր մարզերուն մէջ։

Այս գրքին մէջ կարեւոր տեղ տրուած է պատկերաւոր վիճակագրութիւններու և քարտէսներու, որոնք կը խօսին Թուրքիոյ աշխարհագրութեան, բնակչութեան վիճակին- մշակոյթին, երկրագործութեան և տնտեսական և ճարտարարուեստի ներկայ վիճակի մասին։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԲԱՐՁՐ ԳՈՄԻՍԵՐԸ

ԱՆԳԱՐԱ ԿՈՒԳԱՅ

Սուրիոյ մէջ հրատարակուող «Էջնի Կիւէ»ի գրածին համաձայն, Սուրիոյ բարձր գոմիսէրը, որ մօտ օրէն Փարիզ պիտի երթայ, իր ճամբորդութիւնը պիտի կատարէ նախապէս Անգարա հանդիպելէ յետոյ։ Բարձր գոմիսէրը իր այս այցելութեամբ պիտի բացատրէ Թուրք կառավարութեան թէ Սուրիոյ արուեստը անկախութիւնը ունի կապ չունի Իսկէնտէրունի հետ և Անգարայի համաձայնութիւնը կը պահէ իր վիճակը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՄԱՍԻՆ

ԴԻՄՈՒՄ ՉԷ ԵՂԱԾ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Մեր երէկի թիւով, «Ճիւմհուրիէթ»էն արտատպելով գրած էինք թէ, իր կարգին, Վարչութիւնն ալ դիմում կատարած է կառավարութեան մօտ, խնդրելով որ արգիլուին Ղալաթիոյ եկեղեցիին շուրջ կատարուած ապօրինի քայլերը։ Թերթը իր այս հրատարակութիւնը ցոյց կուտար նոյնպէս Վարչութեան մէկ անդամին յայտարարութիւնը՝ կատարուած իր խմբագրին։

Վարչութեան շրջանակէն կը հաւաստուի թէ նման դիմում չէ կատարուած իր կողմէ, նկատելով որ խնդիրը զուտ կրօնական բնոյթ ունի և հետեւաբար անով զբաղած է Կրօն. Ժողովը, որպէս իր իրաւասութեան ենթակայ խնդիր մը և այս մասին կատարած է օրինական անհրաժեշտ ձեռնարկները։

Նախօրդ օր տեղի ունեցած խորհրդակցութեան ընթացքին պարզուած է որ Կրօն. Ժողովը և Ղալաթիոյ քարոզիչ Ասլանեան արքեպիսկոպոս նոյն տեսակէտները ունին այս կրօնական հարցի մասին։

** Լէմօնի գիները վերջերս անակնկալ բարձրացում մը կրեցին, 5—7ուկէս ղր.ի ծախուելով։ Այս բարձրացումին պատճառ կը նկատուի քօնթէնժանին մէջ լէմօնի սահմանուած չափին լեցուիլը։

** Իզմիրի մէջ գարձեալ ողողումներ տեղի ունեցած են նախորդ օր տեղացած հեղեղանման անձրեւին պատճառաւ, որուն հետ կարկուտ եւս տեղացած է։ Քաղաքին շատ մը փողոցները, Ռոկերչաց չուկան ողողուած են։ Տան մը վրայ թէեւ կայծակ ինկած է, բայց ոեւէ մարդկային կորուստի պատճառ չէ եղած։

ՓԼՈՎՏԻՎԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

ԴԱՏԱՍՏ. ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՏԵԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դատաստանական Նախագահ Ատեանս կը ծանուցանէ թէ, Փլատիվարնակ Մեծ Նոր Գիւղացի Օննիկ Սարայլեան իր կնոջ՝ Ովսաննա Ղուկասեանի (այժմ բնակիչ ի Կ. Պոլիս) դէմ բացած ամուսնական դատը պիտի քննուի 27 Մարտ 1936ին, երեկոյեան ժամը 6ուկէսին, Ազգ. Խորհրդարանի սրահին մէջ։

Կը հրաւիրուին երկու կողմերը որոշեալ թուականին ներկայանալ Ատեանիս, հակառակ պարագային դատը ի բացակայութեան պիտի տեսնուի։

(Կնիք Դատաստ. Խորհուրդի)

9 Մարտ 1936

Փլովտիվ (Պուլկարիա) 3—3

ՖՐԱՆՍ. ԹԱՏՐՈՆ

ՀԱԼՔ ՕՓԷՐԷԹԻ

Այս գիշեր ժամը 20.30ին

“Լա Պայատէռ„

գեղեցիկ օփէրէթը

Մասնակցութեամբ Զօզօ Տալմասի եւ Գոֆինեօթիսի

Sahibi ve yazı işleri müdürü HOREN CAMCIYAN

Basıldığı yer ARTUN Matbaası

Galata, Tunel Billur sokak 10

ՃՔԵՂ ԵՒ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի Ն Պ Ա Ս Տ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

21 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ

ԹՕՔԱԹԼԵԱՆի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Հիւանդանոցին այս պարահանդէսը կոչուած է ըլլալու եղանակին ամէնէն փայլունը։

Մեծ ջանք կը տարուի ստեղծելու առաջ մթնոլորտ մը եւ հաճելի ժամանց մը։

ՍՄՕՔԻՆԿ ԿԱՄ ՖՐԱՔ ՊԱՐՏԱՒՈՐԻՉ Է

Սեղաններ ապահովելու համար դիմել՝ ՄԻՀՐԱՆ ԿԵՍԱՐԵԱՆ ՈՐԴԻՔ վաճառատունը, ամէն օր, ժամը 15—18 Կալաթա, Թիւնէլ փողոց, թիւ 48. Հեռաձայն՝ 40308

İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu

ԻՍԹԱՆՊՈՒԼԻ Քաղաքապետ. թատրոն

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԽԱՂԱՑԱՆԿ

Մարտ	3 Երեքշաբթի	ժամը	20ին	ՖԱՈՒՍԹ
»	4 Չորեքշաբթի	»	14ին	Մանկական Թատրոն
»	4 »	»	20ին	ՖԱՈՒՍԹ
»	5 Հինգշաբթի	»	»	»
»	13 Ուրբաթ	»	»	»
»	14 Շա »		14ին	Մանկական Թատրոն
»	14 »	»	20ին	ՏԷԼԻ ՏՕԼՈՒ
»	15 Կիրակի առաւ.	»	11ին	ՖԱՈՒՍԹ
»	15 »	»	15ին	ՏԷԼԻ ՏՕԼՈՒ
«	15 »	»	20.30ին	»

ՍԱՐԱՅ սինէման կը ներկայացնէ

ՓՐԻՄԱՏՈՆԱ

Ֆրանսերէն խօսուն գեղեցիկ ֆիլմը

որ կը պարունակէ «Լա Թրավիաթա» և «Լա Պոհէմ» և ուրիշ շատ մը սպանիական երգեր զորս կ'երգեն երկու աշխարհահռչակ երգիչներ

ԷՎԷԼԻՆԱ ԼԷՅ ԵՒ ԳՈՆՉԻԹԱ ՍԻՆՖԵՐՎԻԱ

Հարուստ բեմադրութիւն -- Սքանչելի երաժշտութիւն

Յաւելուածաբար՝ Փարամունթ ժուռնալ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՅԻ

ԱՆԺ ԲԻԹՈՒ ՎԷՊԻՆ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԳԻՐՔԸ՝ ԳԻՆ 75 ՂՐՈՒՇ

ՍԻՆԷ ԱԶԱՔ — ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱ ՋԱՐՇԸ ԳԱՓՈՒ

Բացառաբար 31 Մարտ Ուրբաթէն սկսեալ նոր փրօկրամ

Այս շաբթու երկու ֆիլմ մէկ անգամէն

Գնչու Պառոնը

Ադոֆ Վօլպրիւք—Տանիէլ Փառօլա—Գապրիէլ Կապրիօ եւ Ժօզէ Նօկվէռոյի կողմէ

Միեւնոյն խաղին մէջ պիտի լսենք Զարդաշ և Հունգարական մեծ միւզիքը

Այն ալ ժամանակ մըն էր...

Նշանաւոր արթիսթ Կապի Մորլէյի կողմէ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՊԷՊՕ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿՆԵՐՈՒ ՏՕՂԱՆՑՔԸ

ԲՈԼՈՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ, ԲՈԼՈՐԷՆ ԳԵՐԻՎԵՐ

ԷՐՎԻԼ ԿՕԼՏ

0 08 միլ. սխարհահռչակ ածելիի շեղբն է։

ԷՐՎԻԼ ԿՕԼՏ 1935ի Լայփցիկի Տօնավաճառին մեծ մրցանակը շահած է։

Գերման նուրբ արուեստին և կատարելագործեալ թէքնիքին մէկ գլուխ-գործոցն է։

Միակ փորձ մը պիտի գարմացնէ ձեզ։

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ԲՈԼՈՐ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՐԷՆ

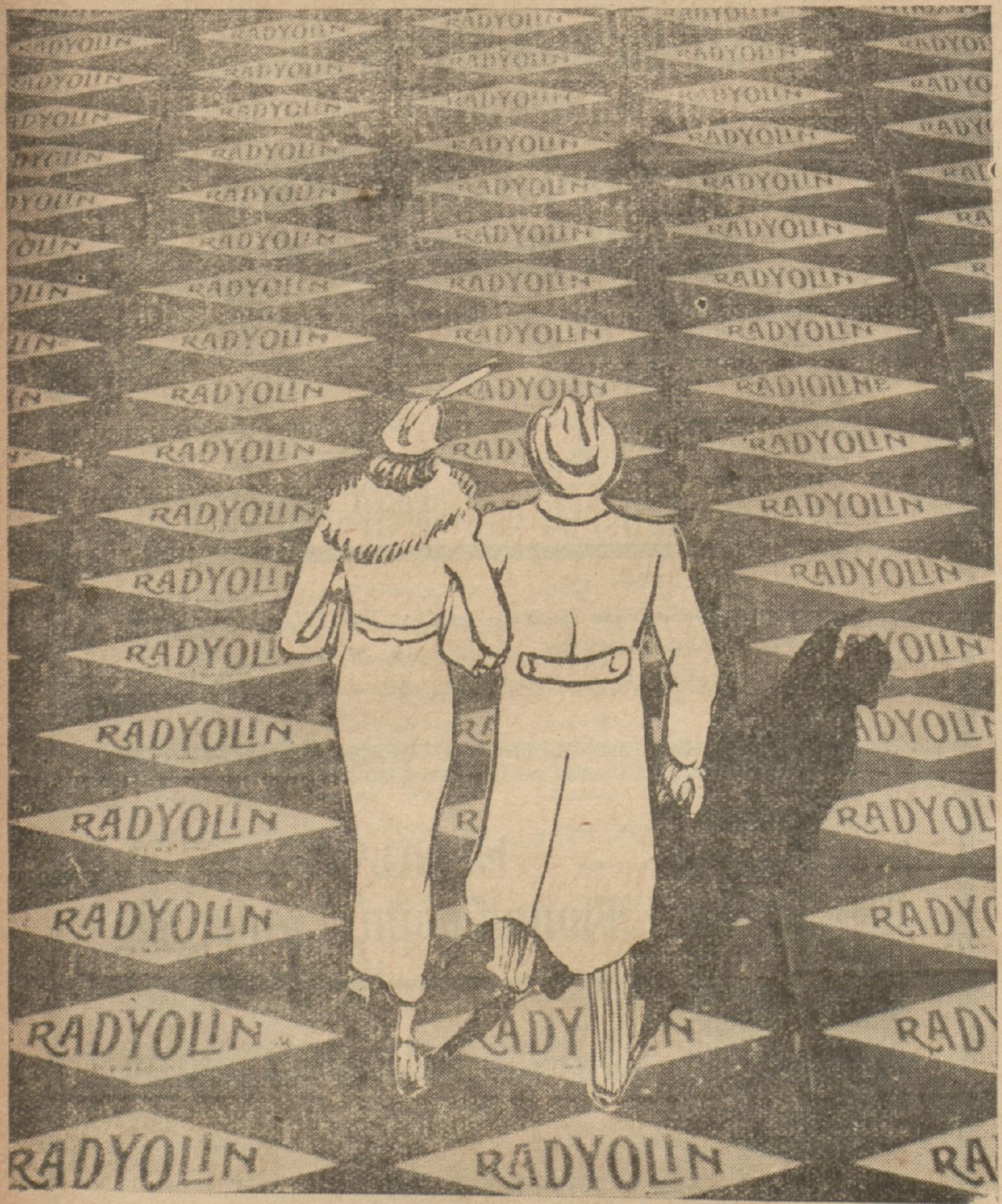

Դէպի առողջութիւն եւ գեղեցկութիւն տանող ճամբան

ՄԱՔՈՒՐ ԱՆՐԱՆԵՐԸ ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՆԵՐԸ ԱՌՈՂՋ ԱԿՌԱՆԵՐԸ ԱՆՈՆՔ ԵՆ ՄԻԱՅՆ ՈՐ ՍՈՏՈՒ ԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ ԿԸ ՄԱՔՐՈՒԻՆ

ՌԱՏԻՕԼԻՆՈՎ

ԱՄԷՆ ԱՐԹԻՒ ՏՐՈՒԵԼԻՔ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

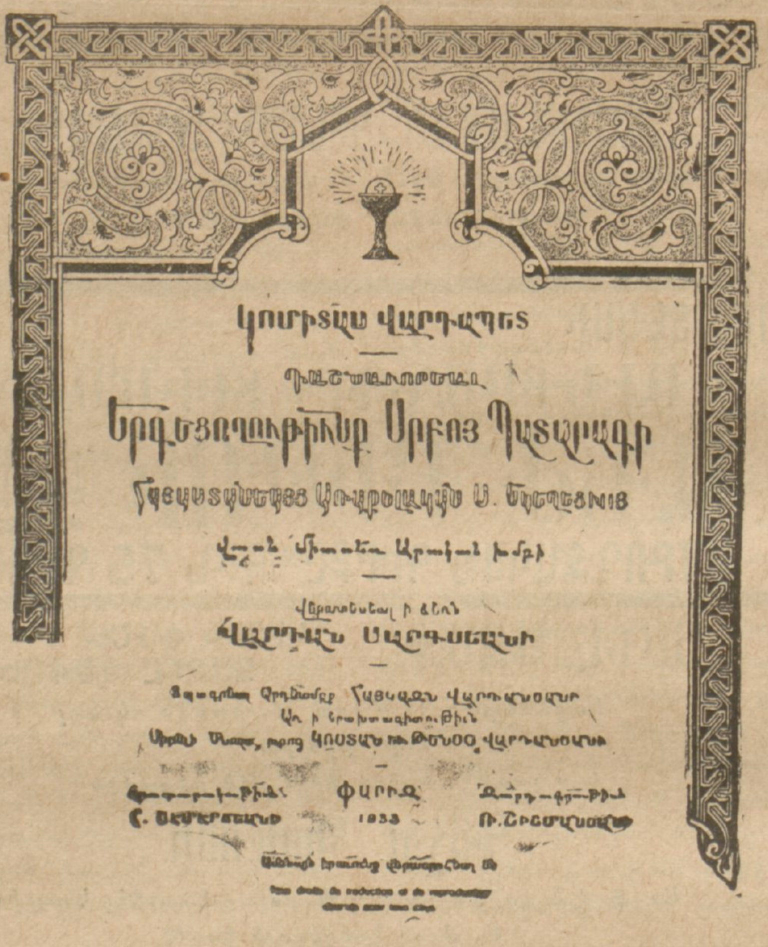

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԴԱՇՆԱՒՈՐԵԱԼ

Երգեցողութիւնք Սրբոյ Պատարագի

Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ

Վասն միաձայն Արական խմբի

Վերածեալ ի ձեռն

ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

Յառաջաբան Գրիգորիս Սրբազան Արքեպիսկոպոսի ...

ՓԱՐԻԶ 1933

Հասոյթը ... պիտի կազմէ Կոմիտասի անտիպ գործերու հրատարակութեանց համար։

Կարելի է գտնել Պոլիս, Պօհչէ գարու, Արդարեան խան Թիւ 1, կամ Բերա, Փասաժ տ'Էօրոփ, Ռուբէնեան երաժշտական պիտոյից վաճառատունը, Դինն է 350 ղրշ.։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՇԱՐՔԸ

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ՓՈՒԹ...Ք

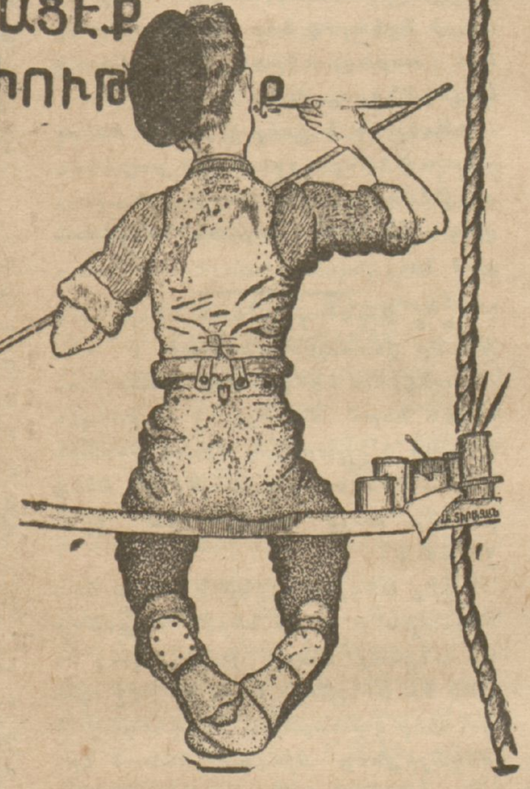

ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ

Քերական Ընթերցարան 30 ղրշ.

Բարի Լոյս Ընթերց. Ա. տարի 35 ղրշ.

» Ընթերց. Բ. տարի 40 ղրշ.

» » Գ. Դ. տարի ղրշ.

ԴԻՄԵԼ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Յ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Անգարա ճատտէսի

Րէշիտ էֆ. ի խան Թիւ 14

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

Անգլիական եւ ուրիշ ամէն տեսակ առաջնակարգ կերպասներ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՀԱՐԱՃՃԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 36

Մեր վաճառատունէն առնուած ընտղները քաջարձակապէս կրնան վստահ ըլլալ թէ երբեք չպիտի խաբուին, որովհետեւ մեր անշեղ եւ անյեղլի սկզբունքն է՝

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԻՉՈՎ ԳՈՀԱՆԱԼ

ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Մարտ 1936 Սթանպուլ

ՊԱՀԱՏՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԲԱՆՆԵՏՈՒՂԹԵՐ

Թրքաց Փոխառ. Եգիպ. 1903	88.—
» » » 1911	84,—
Ներքին փոխառութիւն	95,50
933ի » Երկանի	96,50
Սվազ—Էրզրում	95.—
Անատօլու պարտաթղ. Ա. Բ.	43.—
Գ.	44.—
Փօն Անատօլու	47,—
Անատօլու բաժ.	22.50
Իւնի Թիւրք Ա.	23,—
» » Բ.	21,50
» » Գ.	21.70
Թրամվէյ բաժ.	22,75
Րէժի	2,10,—
Շիրքէթը Խայրիյէ	4.25
Իշ Պանքասը	9,50
Մէրքէզ Պանքասը	60.50
Ցիմէնթօ	7.75

ՉԵՔԵՐ

Լոնտոն	620.—
Փարիզ	12,06
Հռոմ	10,03,20
Պրիւքսէլ	4,73,—
Զուիցերիա	2,43,—
Հոլանտական (ֆլորին)	1,17.80
Պերլին	1,97,91
Աթէնք	84,20,—
Աւստրիական	4,18,80
Տոլար	0,80,40
Լէվա	63,46,6
Մոսքուա	10,88,52

ԹՂԹԱԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին	621,—
Լիրէթ	180,—
Ֆրանք ֆրանսական	167,—
Զուիցերիական ֆրք.	815,—
Պելճիական ֆրք.	82,—
Տրախմի	24.
Լէյ	15.—
Լէվա	24,—
Տօլար	124,
Ռայխսմարք	34,—
Պանք Օթոման	283,—
Թրք. ոսկի	956.—

ՖՐԱԹԵԼԼԻ ՍՓԵՐՔՕ
FRATELLI SPERCO

Կալաթա, Չինիլի Րըհթըմ խան Ա. յարկ Թիւ 93, 95—97։ Թէլէֆօն 44792։

Հոլանտական Շոգենաւային Ընկ.

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ

Առաջնման սպասարկութիւն

Մօտալուտ մեկնում դէպի Անվէրս, Րօթերտամ, Ամսթէրտամ, Համպուրկ։

Orestes	այժմ Պոլսոյ մէջ
Hermes	Մարտ 15ին

Գնացքաւ վրայ ժամանուք չ... գինտական ապրանքներու... Համբուրգ եւ Մայինի բոլոր նաւահանգիստներ...։

Նաւահանգիստ սպասարկութիւն

Ամսթէրտամէն կ'ապասուին

hermes	Մարտ 10ին
Hercules	» 24ին

Ամսթէրտամէն մօտալուտ մեկնում

Ganymedes	Մարտ 11ին
Ceres	» 25ին

Nippon YusenKaisha Tokyo

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ուղղակի սպասարկութիւն

Ուղղակի ապրանքներ Եօքոհամայի, Քոպի, Ցէյլէնի, Չինկթաոյի, Շանկհայի, Հօնկ-Քօնկի, Սինկափուրի, Կոլոմպոյի, Սուէզի, Փորթ Սայիտի, Պեյրութի եւ Պոլսոյ միջեւ։

Պիրէօ, Մարսիլիա, Պարչելոնա, Վալենսիա, Լիվերպուլ եւ Լոնտոն։

Delagoa Maru		Մարտ 18ին
Lyons	»	Ապրիլ 20ին
Lima	»	Մայիս 19ին

Compagnia Italiana Turismo

Իտալական Թուրիզմօ (CIT) նաւային ընկերութիւնը կը հայթայթէ երկաթուղիի, շոգենաւերու եւ օդանաւերու տոմսակներ աշխարհի բոլոր քաղաքներու համար։

Ջրի ուղեւորութիւններ կը հայթայթէ. կ'ապահովէ պանդոկի սենեակներ եւ պակասներու առաջուց ...ներու ապահովութիւնը կ'առնէ։

Հարիւրին 70 զեղչ իտալական երկաթուղիներու վրայ։

Դիմել ՖՐԱԹԵԼԼԻ ՍՓԵՐՔՕ կալաթա, Չինիլի Րըհթըմ խան, Թիւ 95—97

Ընկերութիւնս որ ՍԻԹ ընկերութեան ներկայացուցիչն է, ...բոլոր քաղաքներու համար կուտայ երկաթուղիի տոմսակներ եւ իտալ տոմսակներ ծովային ...Պոլիս-Փորթ եւ Պոլիս-Լոնտոն գիծերու համար։ Տոմսակներ կուտայ նաեւ իտալական օդաչուային ընկերութեան Բրինտ-Աթէնք-Պրինտիզի գծին համար։

ԼՈՅՏ ԹՐԻԷՍԹԻՆՕ
LLOYD TRIESTINO

ՄԵԿՆՈՒՄ

ՄԻՐԱ

Բշ. 2 Մարտ. ժամը 1... դէպի Փիրէա, Փաթրաս, Նա... Մարսիլիա, Ճէնովա։

ՑԵՆԻՍԻԱ

Դշ. 4 Մարտ. ճիշդ ժամը 1... Պուրկազ, Վառնա, Գոնսթ... Սուլինա, Կալաց, Իպրայիլ։

ԱՍԻՐԻԱ

Դշ., 4 Մարտ. ժամը 17ին ... Գավալա, Սէլանիկ, Կոլոս, Փ... Փաթրաս, Պրինտիզի, Վէնէ... Թրիէսթէ։

ՃԷԼԼՕ

Եշ., 5 Մարտ. ժամը 20ին ... լաթիոյ քարափէն դէպի Փի... Պրինտիզի, Վէնէտիկ, Թրիէ...

ՄԷՐԱՆՕ

Դշ. 11 Մարտ. ժամը 1... դէպի Պուրկազ, Վառնա, ... Թանցա, Սուլինա, Կալաց, Ի... յիլ. Սուլինա, Տրապիզոն. Սա... Գոնսթանցա, Վառնա, Պուրկ...

ՊՈԼՍԷՆԱ

Եշ. 12 Մարտ. ժամը 17ին ... Պուրկազ, Վառնա, Գոնսթ... Օտեսա, Պաթում, Տրապ... Սամսոն, Վառնա, Պուրկազ...

ՔԷՐԵՆԱԼ

Եշ. 12 Մարտ, ժամը 20ին ... լաթիոյ քարափէն դէպի Փի... Պրինտիզի, Վէնէտիկ, Թրիէ...

ԱԼՊԱՆՕ

Շբ. 14 Մարտ, ժամը 1... դէպի Սէլանիկ, Միտիլլի, Ի... Փիրէ, Փաթրաս, Պրէնտիզի, ...նէտիկ, Թրիէսթէ։

ԱՎԱՆԹԻՆՕ

Բշ., 16 Մարտ, ժամը 1... դէպի Փիրէա, Փաթրաս, Նա... Մարսիլիա, Պարչելոնա, Ճէ...

ՔԱԼՏԷԱ

Դշ., 16 Մարտ, ժամը 1... դէպի Պուրկազ, Վառնա, ... Թանցա, Սուլինա, Կալ... Իպրայիլ։

ՑԵՆԻՍԻԱ

Եշ. 19 Մարտ. ժամը 17ին ... Գավալա, Սէլանիկ, Փիրէա, ...րաս, Պրինտիզի, Վէնէտի... Թրիէսթէ։

ՃԷԼԻՕ

Եշ. 19 Մարտ. ժամը 20ին ... լաթիոյ քարափէն դէպի Փի... Պրէնտիզի, Վէնէտիկ, Թրիէ...

Աւելի մանրամասն տեղ... թիւններու համար դիմել Թրիէսթինոյի ընդհ. գործա... թեան, Մերքէզ Րըհթըմ խան... լաթա, Թէլէֆօն 44877—8—... կամ Բերայի ճիւղը կալաթ... րայ Թել 44686

Գործակալութիւնս ... կան շոգենաւային ընկերու... միջոցաւ եւ կարգ պահելով ... առնուած ընկերութեանց հետ ... ...ատ է

... աւելի բոլոր նաւահանգիստ... համար ապրանքներ ը... փոխադրէն ուղղակի ... տալ։

ՌՕԼԱՆ Տ'ԱԼՊԷՌ

ՀՐԵՂԷՆ ԻՇԽԱՆԸ

Բ. ՄԱՍ

ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Ի՞նչպէս Պոնափարթ գտած էր իր կնոջ Ժօզէֆինի մէկ սիրային նամակը՝ «Օրեան» նաւուն իր խուցին մէջ, Ֆուաէ ալ անոր նման սարսափահար՝ աչքերը բացած ահեղ ապէտի մը դէմ գտնուող անզօր սրտի մը նման, առանց իսկ մանրամասն քննութենէ մը անցնելու իր կնոջ գիրն ու ստորագրութիւնը, աչքերը պատցուց ճըմըրթկուած թուղթի մը տակը եւ գտնելէ վերջ անունը կարդաց։

Այդ կարճ տողերուն իմաստը եւ բովանդակութիւնը բաւական էր արդէն զինքը դարձնելու բարոյապէս մեռած եւ զինքը նստեցնելու՝ իր յօյսերուն փլատակներուն գիմաց...։

Եւ ահա՛ ինչ որ կարդաց այս անգամ։

«Կեսա՛ր ...

«Կղէոպատրաց որ քեզ կը պաշտէ խենթի մը ատրճան՝ երջանիկ պէտի զգայ այս գիշեր քեզ ունենալով իր բազուկներուն մէջ ....։ Ձեմ կարող երեւակայել այն կարճատեւ ժամերուն երջանկութեան եւ հաճոյքի ատրճանները, որոնք ծնունդ պիտի առնէին տարիներէ ի վեր այնպիսի փայփայուած եռանդներէ՝ որոնք աւա՛ղ, քանի քանի անգամներ ցնորք թուած էին ինծի....։»

«Համբոյրներով՝
քեզ յաւէտ պաշտող
քու Մարկրիթ Փօլինը։»

Կարծուի թերեւս թէ, այս անբացատրելի յուզիչ տողերէն յետոյ, Ֆուաէ ջղագարի մը նման ինքզինքը իր անկողնին վրայ՝ յիմարի նման խնդալու կամ անյուսութեան, գալարումներու մէջ արտասուելու համար։ Կամ պոռալու այդ անօրէն սեւ մարդուն երեսին։

— Դուն վճռած ես այս գիշեր զիս յանկարծամա՞հ դարձնել....։

Ո՛չ։ Այդպէս չեղաւ։ Ֆուաէ սառնասրտեան պաղարիւնութեամբ մը, գիմակալելու ամէն տեսակ դժբախտութեանց՝ ըսաւ պարզապէս Միւֆթիին.

Լաւ, կը պատրաստուիմ հետեւելու համար քեզի։

Ի՞նչ էր ընելիքը, ի՞նքն ալ չէր գիտեր զեռ պէտք եղած կերպով։

Ո՞ւր պիտի տանէր զինքը այդ մարդը, որո՞ւ դէմ պիտի հանէր, տակաւին ի՛նչ անակնկալներ պահուած էին ո՛վ գիտէ....։

Անմիջապէս որ իր հագուստները հագաւ, պատրաստ եւ ուժեղ կամքով գտաւ ինքզինքը, ու գառնալով սեւ մարդուն, ըսաւ.

— Օ՛ն ուրեմն... միայն թէ, վտանգի մը դէմ անզէն եմ, որովհետեւ բոլոր զէնքերս վերցուցած են վրայէս։

— Քեզ պէտք եղած զէնքերը պիտի տրուին ընելէ վերջ, Միւֆթին, մինչ լամբարը ձեռքը, զայն կ'առաջնորդէր։ Բայց զարմանալին այն էր որ, փոխանակ դուռը ուղղուելու, պատին մէկ կողմը կը տանէր զինքը եւ արեւելեան հէքեաթներու մէջ պատմուած հրաշքի նման կարծես, պատերը կը բացուէին՝ անոնց ճամբայ բանալու համար։

Միւֆթին այսպէս առաջ քշեց Ֆուաէն։ Այս վերջինը իր դէմ բացուող դրան մէջ գտաւ երիտասարդ կարճ Արաբ մը, որ ամբողջովին զինուած՝ մեծ յարգանքով խոնարհութիւն մը ըրաւ իրեն։

Միւֆթին ըսաւ գնդապետին.

— Անհուասիկ մեր զինուորներէն մին, որ քեզ պիտի առաջնորդէ ուղղակի Գահիրէ։

Այս երեք մարդիկը, մինչ Միւֆթիին լոյսին առաջնորդութեամբ քալեցին մութ ճամբաներէ, իջան անվերջանալի սանդուխներէ, մինչեւ որ հասան բերդին գետնուղիներուն մէջ։ Եւ ահա իրենց առջեւ բացուեցաւ մեծ հրապարակ մը, ուր պէտուին մը առաջ գալով բերաւ սանձերնէն բռնած երեք հիանալի արաբական նժոյգներ։ Անոնց գլուխները ծածկուած էին մետաքսէ գլխանոցներով եւ շողշողուն օրնթաց վազք ունէին։

Երիտասարդ Պէտուինը, ... աէի յանձնելէ վերջ, ... զէնքերը բոլոր կազմածներով... րը նստան։

Միւֆթին երկինք բարձր... ձեռքերը եւ ըսաւ.

— Ալլա՛հը ձեզ առաջնորդ... Երեք ձիաւորները, քիչ մը... առջանալէ յետոյ, բոլորովին... բաղդատուած էին բերդապ... սահմաններէն։

Երբ անոնք բաւական ար... յետոյ այլեւս անտեսանելի ... ձան, իրենց ետին վերջ ... ղեքսանդրիոյ մեծ քաղաք... սերը։

Պէտուինը վար ցատկելով ... կացուց ձիերը, գլխանոցն... նեց, սմբակներու տակ կ'... բամպակները քակեց. ու այ... պերը, որոնք անցուած էին ... բերաններըՙ խրխնջիւնները ... գելու համար մէկ կողմ նետ...

(Շար.)